

NATURSKOLE OG HESTEHOLD

Borgerinddragende projekt i naturen omkring Jacob Michaelsens Minde

Projektgruppe

Lennart Ekberg

Kim Johannessen

Marie Degnbol

Anna Lindenhoff Elming

Udviklingsgruppe

Medarbejdere, børn/unge og
forældre fra institutionerne i CSP

Center for
**SOCIALPÆDAGOGIK
& PSYKIATRI**

Baggrund

Jacob Michaelsens minde (JMM) er en institution for unge mennesker i alderen 13-17 år med komplekse og alvorlige psykiatriske lidelser. Institutionen er en del af Center for Socialpædagogik og Psykiatri (CSP), under Socialforvaltningens Borgercenter Børn og Unge i Københavns Kommune. De syv institutioner i CSP tæller dag- og døgnbehandlingstilbud for børn og unge med sociale, psykologiske og psykiatriske behandlingsbehov og generel udsathed.

Specialinstitutionen Jacob Michaelsens Minde er smukt placeret i Skodsborg nord for København, umiddelbart op af Jægersborg Dyrehave. Foran hovedbygningen har institutionen et stort grønt åbent parkareal, der fører ned til strandvejen. På den anden side af vejen råder institutionen yderligere over den ugenerede naturgrund direkte ned til Øresund, samt det skønne gamle fredede strandhus, der ligger på grunden.

Projektet er organiseret som en brugerstyret proces, hvor både udviklingen og organiseringen af, samt indholdet i, naturskole og hestehold varetages i en samskabende proces mellem ledelsen og medarbejdere i CSP samt unge og forældre fra institutionerne. Projektet udvikles konkret gennem en række workshops for de nævnte grupper.

Baggrunden for projektet er ganske enkelt ønsket om at forbinde naturen i området, med det store potentiale for oplevelser, læring og udvikling den rummer, og centrets målgruppe, der i al for lille grad nyder godt af de gavnlige effekter, naturoplevelser kan åbne op for.

Projektet udspringer af et ønske om, at udnytte de muligheder der ligger i Jacob Michaelsens Mindes fysiske rammer til at understøtte det behandlingsmæssige arbejde der pågår på institutionerne i CSP gennem oplevelser, erfaring og læring i og med naturen – skov, strand og heste. Og i lige så høj grad at facilitere et dualistisk møde mellem børnene/de unge og verden udenfor institutionen gennem naturen, således at grænserne mellem institutionen og det omkringliggende bliver blødt op.

De behandlingsmæssige potentialer i omgangen med heste

Omgangen med heste har en positiv effekt på mange mennesker, og i særlig grad på centrets målgruppe. Personalet på JMM har gennem en længere periode taget børn til ridning på en nærliggende rideskole. Selvom det har været begrænset tidsmæssigt, er det den klare erfaring, at det er yders gavnligt for de unge.

Behandling med dyr som redskab er et nyt forskningsområde, og litteraturen på området er sparsom og ikke fyldestgørende. Alligevel er det tydeligt, at der er et utal af gode erfaringer at trække på i forbindelse med brugen af heste i behandlingen af socialt og psykisk udsatte børn og unge. Relationen til hestene er unik og anderledes fra de relationer de unge er vant til fra familie og venner, og den har således mulighed for at åbne op for en ny og positiv måde at forstå sig selv og sine kompetencer på. Et hestehold på JMM til brug for alle børn og unge i CSP forventes åbnes op for:

- Større ro og en dæmpning af stress- og angstsymptomer.
- Styrket selvtillid samt oplevelsen af agenthed og herigennem mulighed for nye og mere konstruktive identitetskonklusioner.
- Oplevelsen af større glæde i hverdagen og lettere adgang til tillid og følelsesmæssig tilknytning, der forventes at sprede sig til andre arenaer i børnene og de unges liv.
- En åbenhed for de gavnlige effekter, idet der er tale om en ikke-stigmatiserende behandling.
- Styrkede fællesskaber og udvidelse af sociale arenaer, samt muligheden for at dele positive oplevelser og interesse i et fælles tredje.

De læringsmæssige potentialer i naturen

Muligheden for at skabe en naturskole i Strandhuset åbner op for et utal af muligheder for udforskning og eksperimenter med læringspotentialet i naturen. Didaktisk lægger vi os op ad allerede eksisterende tanker omkring læring i og med naturen, som f.eks. hos www.skoven-i-skolen.dk. Med naturskolen på JMM vil vi skabe:

- Rum for fysisk aktivitet som en naturlig og integreret del af undervisningen, idet skolerummet er udvidet til også at omfatte skov og strand.
- En problemløsende tilgang til undervisningen, der giver børnene og de unge mulighed for erkendelser baseret på deres egne erfaringer i og med naturen.
- Mulighed for stærkere fællesskaber og relationer mellem børnene/de unge, da læringen i højere grad end klasseundervisning er baseret på en fælles indsats.
- Bedre faglige præstationer hos eleverne, da forskning viser, at læringsprocesser baseret på sanselige, konkrete og æstetiske processer funderet i engagement og nysgerrighed er fordrende for børns og unges indlæring.

Borgerinddragelse og Tæt på Familien

I CSP er vi som resten af Borgercenter Børn og Unge (BBU) i en spændende omstilling, hvor fokus for vores indsatser i stigende grad tænkes Tæt på Familien (<http://www.kk.dk/artikel/tæt-på-familien>). Det er en omstilling til tidligere og forebyggende indsatser – med særligt fokus på, hvordan vi kan støtte de unge i en meningsfuld hverdag med skole, uddannelse, aktiv fritid og trygge relationer til familie, venner og netværk.

Dette projekt er udsprunget af disse tanker om en sådan meningsfuld hverdag for børnene og de unge, hvor institution og familie/netværk netop, i det omfang det giver mening for den enkelte, ikke er to adskilte verdener.

Derfor har vi valgt at inddrage både unge og forældre aktivt i udviklingen af dette projekt, så vi kan sikre, at det bliver et tilbud alle kan tage ejerskab over, og som kan virke samlende – både for børn og unge på og på tværs af institutionerne, for børn, unge og familier samt i forhold til lokalmiljøet i Skodsborg, hvor dette projekt generelt, og hesteholdet konkret, kan åbne grænserne op mellem institution og omgivelserne.

Et vigtigt fokusområde i udviklingen af projektet er netop at skabe en platform for samarbejde og integration mellem institutionerne i CSP og lokalsamfundet. Konkret kommer det til udtryk gennem udviklingen af en kompetencegivende instruktøruddannelse for de unge på institutionerne, så de kan give andre mulighed for at møde dyr og natur i trygge rammer, og således være garant for andres naturoplevelse og derigennem opleve succes og øget selvværd. Særligt tænkes der her på institutioner som vuggestuer, børnehaver og plejehjem.

Forældre og netværk er ikke kun tænkt ind i udviklingen af projektet, men det er et klart mål, at de også skal være med til at bruge tilbuddet fremadrettet. Det er et vigtigt fokusområde i CSP, at skabe og styrke børnenes/de unges relationer til forældre og netværk, til hvilket et anderledes rum for oplevelser i og med dyr og natur er oplagt. Strandhuset og –grunden skal derfor også give muligheder for nye måder at være sammen som familie – overnatning og fællesskab tæt på naturen.

Formål

- Gennem en borgerinddragende proces, at etablere en naturskole i strandhuset og et hestehold i parken, så de unge får mulighed for, og grund til, at komme ud i den omkringliggende natur.
- At skabe læring og udvikling gennem erfaringer og fællesskab i naturen og at inddrage familie og netværk heri.

- At åbne op for grænserne mellem institutionerne og det omkringliggende samfund. Hesteanlægget og naturskole kan her fungere som et integrerende led, der giver borgere fra nærområdet mulighed for at komme på JMM, samt giver de unge mulighed for at komme ud i virkeligheden.
- At etablere og styrke relationer i og på tværs af familier, gennem nye oplevelser i naturen.

Mål

Mål for hesteholdet:

- At anskaffe to Islandske heste
- At etablere anlæg på parkarealet med stald (løsdrift), græsfold, to jordfolde, rotunde og ridesti.
- At de unge via involvering med hestene får adgang til oplevelser udvikling og læring i og med naturen.
- At skabe et bæredygtigt tværgående ledelsesstruktur mellem institutionerne i CSP til fælles ledelse og ejerskab af driften.
- At udvikle en hesteguide- eller instruktøruddannelse for de unge, for at styrke de unges medejerskab samt det dualistiske møde mellem børnene/de unge og omgivelserne.

Mål for naturskolen:

- At opbløde grænserne mellem naturen og skolen ved at skabe et læringsrum, hvor naturen også er inde og skole også er i naturen.
- At udvikle læringsforløb som et idé-bibliotek på naturskolen, der ansporer underviserne til at skabe læring i og med den omkringliggende natur – skov og strand.
- At strandhuset/-grunden fungerer samlende på tværs af institutionerne. Strandhuset skal også bruges om aftenen og i weekenderne til klubaftener eller for at styrke børnenes/de unges relationer til familie og netværk gennem fælles oplevelser her.

Succeskriterier

Succeskriterierne for hesteholdet er indenfor det første halve år efter opstart at:

- Der ansættes ved opstart en medarbejder i en stilling (et årsværk) til drift og pædagogiske opgaver ift. Hesteholdet.
- Minimum 10 børn/unge rider ugentligt

- Minimum 6 børn unge laver andre aktiviteter med hestene ugentligt (øvelser fra jord, pleje/pasning etc.)
- Minimum 5 ud af centrets 7 institutioner bruger hestefaciliteterne mindst to gange månedligt.
- Minimum 5 børn/unge bliver så gode til/trygge ved ridning at de kan ride i Skoven under opsyn.
- Minimum 3 unge er påbegyndt en guide-uddannelse.
- Der er igangsat en evaluering af et eksternt konsulentfirma for at dokumentere hesteholdets effekter.

Succeskriterier for naturskolen er indenfor det første halve år efter opstart at:

- Minimum 5 ud af centrets 7 institutioner bruger naturskolen mindst to gange månedligt.
- Minimum 5 ud af 7 institutioner bidrager med konkrete læringsforløb til det fælles idébibliotek for læringsforløb i Strandhuset.
- Minimum halvdelen af undervisningen på naturskolen inddrager Jægersborg Dyrehave og/eller stranden i undervisningen.
- Der er igangsat en evaluering af et eksternt konsulentfirma for at dokumentere naturskolens effekter.

Overordnede succes-kriterier:

- Alle institutionslederne tager aktivt del i møderne omkring den fælles ledelse af hestehold og naturskole.
- Alle institutionerne prioriterer at sende både personale samt borgere til udviklingen af projektet gennem de planlagte workshops.

Indhold og aktiviteter

Fra opstarten af hesteholdet vil aktiviteterne tage sit udgangspunkt i de allerede etablerede metoder i centret som Kognitiv Adfærdsterapi eller Løsningsfokuserede metoder. Der arbejdes aktivt med personlige mål og aktiviteterne vil være koncentreret om:

- Praktisk arbejde med hesten, hvor fokus er på den rolige og tillidsfulde relation: børnene/de unge arbejder i små grupper af max. 3 med at hente hesten, strigle og muge ud.
- Introducerende ridning: Børnene/de unge lærer langsomt i grupper af max 3 at sadle hesten op, at sætte sig op på hesten samt elementære rideteknikker. Børnene/de unge kan blive trukket på hesten.

- Ridning: de børn og unge, der kan eller har lært at ride, får mulighed for at ride små ture ud i skoven med en voksen.
- Hesteguide- /instruktøruddannelsen for de unge påbegyndes (efter færdig beskrivelse) og de unge får mulighed for at tage denne i planlagte moduler over 3-6 mdr.
- Når vi har færdiguddannede unge hesteguides, forsøger vi at invitere børnehaver, vuggestuer og/eller plejehjem på besøg. Dette foregår i et roligt tempo, så de unge ikke bliver overvældede.

Aktiviteterne omkring naturskolen i Strandhuset vil udspringe af den faglighed, de lærere og medarbejdere, der bruger stedet, lægger ind i rammen. Ud over den undervisning, der kommer til at foregå i strandhuset og i naturen heromkring (samt den kontinuerlige opbygning af idé-biblioteket), vil aktiviteterne handle om:

- Klubaftener på tværs af institutionerne: de unge fra de forskellige institutioner skal tilbydes at deltage i klubaftener (en gang månedligt), med fokus på relationsskabelse og oplevelser i naturen.
- Familieovernatning: familier, der har brug for et boost af fællesskabet, har mulighed for at få en fælles oplevelse med hygge, madlavning over bål og eventuel overnatning.

Organisering

Udviklingsfasen af projektet er overordnet varetaget af to delvist overlappende grupper:

Projektgruppe:

- **Leder: Lennart Ekberg.** Institutionsleder af JMM. Lennart er kontaktperson når det handler om tekniske detaljer, tal og tilbud samt de ledelsesmæssige og økonomiske aspekter af projektets opstart.
- **Medleder: Kim Johannessen.** Afdelingsleder på dagbehandlingsskolen Frederikshøj og har som Lennart fulgt projektet fra start. Kim er med til at sikre, at projektet ledelsesmæssigt ikke kun er forankret i en institution.
- **Akademisk medarbejder/konsulent: Marie Degnbol.** Ansat som akademisk medarbejder i CSP, staben. Marie er ansvarlig for at dokumentere projektet samt med til at planlægge og facilitere samarbejdet.
- **Projektmedarbejder: Anna Lindenhoff Elming.** Projektkoordinator i BBU. Anna har erfaring med projektudvikling, med målgruppen og med heste. Hun med til at sikre, at projektet bliver borgerinddragende og rækker ud til lokalmiljøet og relevante aktører.

Udviklingsgruppe:

Projektet udvikles af medarbejdere, børn/unge og forældre fra institutionerne. Gennem to workshops udvikles projektet af de to grupper som et samskabelsesprojekt med et stærkt anker hos de fremtidige brugere.

Fremtidig ledelse og drift:

Hestehold og naturskole ledes i et grænsekrydsende samarbejde mellem institutionslederne i centret. Herunder står et heste- og naturskole-netværk for fremadrettet udvikling af tilbuddet.

Der er tildelt et blivende årsværk til drift af hesteanlægget. Dvs. at der ansættes en fast medarbejder på JMM udelukkende til daglig drift af hesteanlægget samt til pædagogiske opgaver i forbindelse med hesteholdet, koordineret i samarbejde med ledelsesgruppen samt heste- og naturskolenetværket.

Målgruppe

Målgruppen for projektet er primært børn og unge på institutionerne i CSP – altså børn og unge med sociale, psykologiske og psykiatriske behandlingsbehov. Det kan dreje sig om psykiatriske lidelser såsom psykoser, skizofreni, bipolare lidelser eller spiseforstyrrelser, personlighedsforstyrrelser og autismspektrum-forstyrrelser. Nogle børn og unge har angst, depression, OCD eller ADHD – de kan være introverte og have selvskadende adfærd eller de kan være udad reagerende. Alt dette i forskellige grader.

Men først og fremmest er målgruppen børn og unge mennesker, der har brug for at opleve glæde, tilknytning, succeser og fællesskab, men som ikke har lige let adgang til dette som andre børn, på grund af de mangeartede udfordringer, der præger deres livsbetingelser.

Samarbejdspartnere og øvrige interessenter

Det er vigtigt for projektets effekt og bæredygtighed, at det rækker ud over institutionen JMM og inddrager børn, unge, forældre og borgere på tværs intern i CSP samt i lokalområdet. I projektet inddrages:

- Alle institutionerne i CSP – ledelse og medarbejdere, til i en grænsekrydsende ledelsesstruktur og fælles brugsret at benytte og præge stedet og de aktiviteter, der finder sted her.
- Børn og unge fra alle institutionerne i CSP samt forældre, i det omfang de er interesserede i at tage del i udviklingen af projektet eller benytte tilbuddet efterfølgende.
- Naboer til JMM inviteres til åbning og kan efterfølgende komme på besøg i hesteanlægget.
- Institutioner i lokalområdet (f.eks. børnehaver eller plejehjem) inviteres og bydes velkommen af vores uddannede unge-guides.
- Vi søger relevante fonde, der kan hjælpe til finansieringen af projektet samt se muligheder i et projekt der kobler unge med psykiatriske problematikker, natur og heste.

Tidsplan og aktiviteter

6/9 2017	1. Workshop med udviklingsgruppen
4/10 2017	2. Workshop for udviklingsgruppen
10/11 2017	Ansøgning om hestehold til Ruderdals kommune (Niels Lützen landskabsarkitekter ApS)
14/12 2017	Godkendelse i centerledelsen (budgetseminar)
1/1 2018	Anlæg i licitation
19/1 & 26/1 2018	Faglige seminarer – faglig kvalificering af hhv. naturskole og hestehold af udvalgte fagpersoner (lærere, skolepædagoger og hestekyndige)
1/2 2018	Entreprenør udvalgt
15/2 2018	Koncept endeligt færdigt pba. seminarerne
1/4 2018	Opstart etablering
1/6 2018	Ansættelse hestepersonale
Ultimo 2018	Aflevering af færdigt hestehold
Ultimo 2018	Festligheder i forbindelse med åbning af hestehold
Ultimo 2018	Opstart hesteaktivitet

Kommunikation af projektet

Kommunikationen af projektet vil foregå ad to spor:

- Internt i CSP og BBU: vi sørger for vedvarende at formidle status, udvikling og resultater gennem csp.kk.dk samt CSP's intranet. Vi vil her også formidle resultaterne af vores evalueringer løbende.
- Eksternt: vi formidler udviklingen af projektet lokalt i rudersdal.lokalavisen.dk. både i forbindelse med igangsættelse af byggeriet af hesteanlægget og når vi er klar til at invitere gæster på besøg.

Evaluering

For at sikre validitet og objektivitet i evaluering og effektmåling af projektet, afsættes der midler til at et eksternt konsulentfirma kan evaluere projektet. Det tilstræbes at der foretages en før- og efterundersøgelse, hvor både børn/unge, forældre og de professionelle indgår. I en evaluering skal der dels være fokus på de lærings- og udviklingsmæssige gevinster, projektet bidrager med, samt på børnene/de unges fysiske aktivitet og brug af naturen.

I CSP arbejdes der internt med en række vidensbaserede metoder for at løse vores kerneopgave: at skabe læring og udvikling for børnene, de unge og deres familier og herigennem skabe social mobilitet. Evaluering og effektmåling er i denne sammenhæng en integreret del af arbejdet i centret.

Alle børn og unge i CSP bliver screenet halvårligt med henblik på deres psykiske trivsel og funktion gennem Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ). SDQ kan bruges til hhv. forældres og læreres vurderinger af barnet, samt af barnet selv, når det gælder de større børn.

Internt i CSP vil vi således gennem arbejdet med SDQ evaluere projektets virkning ved at sammenligne udviklingen i trivslen hos de børn og unge, der benytter sig af tilbuddet ift. resten af gruppen samt tidligere SDQ'er for det respektive barn/ung. Dette igangsættes når aktiviteterne omkring hesteholdet og naturskolen starter op i 2018.

Budget

Følgende budget er udfærdiget udelukkende ift. hesteholdet.

Etableringsomkostninger:

Hesteanlægget (med baggrund i tilbud fra Anlægsgartner Gottlieb A/S): Inkluderer bl.a.: Stald for løsdrift (Skur, punktfundamenter, bundopbygning, vægge, tag m.m.), Fold 1190 m2, Fold 1131 m2, Jordfold ca. 240 m2 (m. dræn og faskine), rotunde 565 m2 (m. hegn og pæle), tilkørselsvej 45 m. * 4 m., ridesti 315 m. * 2,5 m., åben container med pressening (som erstatning for møddingplads). Inkl. Moms:	1.783.000 kr.
2 stk. islandske heste De pågældende heste skal være dygtige og robuste. De skal være sikre i deres gangarter og være omgængelige og tilregnelige. Forventet udgift til de to heste:	100.000-120.000kr.
Udstyr til to heste: Sadel, hovedtøj, bid, sveddækken, regndækken ect.:	30.000kr.
Evaluering v. eksternt konsulentfirma: For at sikre en uvildig og valid effektmåling af projektet, lægges en stor del af evalueringen ud til et eksternt konsulentfirma. Forventet udgift:	60-80.000 kr.
Etableringsomkostninger i alt (max):	2.043.000 kr.

Årlige faste udgifter:

Hesteperson: Arbejdsstedets omkostning for et blivende årsværk for daglig drift af hestefaciliteterne samt de pædagogiske opgaver i forbindelse med dette (inkl. pension, særlig feriegodtgørelse og arbejdstidsbestemte tillæg):	442.533 kr.
Faste udgifter ifm. hold af hest (2 stk.) Forsikring (Danskehesteforsikring: liv 40.000 kr., uanvendelighed 20.000kr., standart sygesikring), dyrlæge, foder, wrap, sko:	47.996 kr.
Løbende vedligehold: Indbefatter vedligehold af hesteanlægget, udstyr og uforudsete udgifter til dyrlæge:	10.000 kr.
Årlige udgifter i alt:	500.529 kr.